

www.unilib.rs
Изази два пута у
— мјесецу —

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К—60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
— фтиније. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Коло
народног листа“. Руко-
— писи се не враћају. ~

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Повишица чиновничких плаћа.

Наскоро ће чиновници у Хрватској и Сла-
вонији добити већу плаћу. Влада је већ изни-
јела пред сабор законски предлог о повишици
чиновничких плаћа. Овај сабор прима све што
влада изнесе преда њ, па ће сигурно примити
и ово, као год што слабо опћинско вијеће
прима све што предстојник хоће. Овај који дан
расправљаће сабор о овом законском предлогу,
и примиће га; онда то мора ићи краљу на по-
тврду, и кад краљ потврди, онда ће то постати
закон. Све то не ће дуго трајати, и наша го-
спода, особито виша, згртаће од сада сваки
мјесец много већу плаћу него до сад.

Како је у овом листу већ више пута било
писано, наш се сабор пред каквих 38 година
погодио с Мађарима, да они управљају с нашим
државним новцем и ударају порезе, а нама вра-
ћају 44 од сто од нашега новца за оне државне
послове, којима управља наша земаљска влада
у Загребу (то је: управа, судови, школе). Сваких
десет година обнавља се та нагодба. Од ове го-
дине обновљена је ова погодба опет на десет
година, а ми смо добили од свога новца за че-
тири милијуна круна више него до сада. Готово
половина од тога новца отићи ће сад на по-
вишицу чиновничких плаћа.

Право је да свак за свој рад буде плаћен
како заслужује. Али код нас има много пречих
потреба народних, које би требало задовољити
прије него што се чиновницима повисе плаће.
Истина је, да су код нас нижи чиновници сла-
бије плаћени, него у једној другој земљи. Али
мало која земља и стоји тако рђаво као наша.
Колико би још код нас требало саградити школа,
цеста, путова, мостова, колико треба учинити,
да се народ научи обрађивати земљу, како је
обрађују други напредни народи. Све би то, и
много што шта друго требало учинити, да народ
боље стоји, па ће он онда лако и чиновнике

боље плаћати. Сиромашан народ не може бо-
гато плаћати чиновнике.

Многи људи кажу овако: Треба чиновнике
боље платити, па ће они брже и савјесније
свршавати своје послове, а од тога ће само
народ имати користи. И у томе има доста истине.
Кад је чиновник слабо плаћен, тару га непре-
стано бриге, како ће поред оваке скупоће ис-
хранити своју породицу, па онда занемарује
своје чиновничке послове, због тога народ трпи
велику штету. То зна свак, ко има посла са
судовима, котарским областима, жупанијама. Још
је веће зло, што такав чиновник лако посрне
и заборави се, па прими мито, и онда се већ
зна на чију корист ради. Свега тога не би од
сада смјело бити. И ми ћемо видјети, хоће ли
наши чиновници од сада брже и боље радити,
да се покажу захвални народу за повишицу
плаћа. Видјећемо, хоће ли се наћи који чи-
новник, који ће имати образа, да и од сада се-
љаке зове марвом, да их грди, псује и тјера из
канцеларије. Јер од сада имаће свак право да
каже чиновнику: Господине, ми вас поштено
плаћамо, па треба да поштено радите и по-
штено с нама поступате.

Ово би био главни и управо једини оправ-
дани разлог, због кога би се могло пристати
на повишицу чиновничких плаћа. Али на жал-
ост чини се, да наша влада није пазила на
овај једини разлог. По овом закону најслабије
ће проћи баш они нижи чиновници, с којима
народ има највише и најчешће посла. Ови ће
и даље остати незадовољни, и народ ће због
тога опет трпјети. Висока господа, која су и
до сад имала велику плаћу, добиће сад на своју
досадашњу плаћу повишице 30 на сто. А они
мали чиновници добиће на своју мршаву плаћу
повишице само 10 на сто. Ово није ни пра-
ведно ни добро.

Али најгоре је ипак, што народни учитељи
нису добили ни филира повишице. Свак зна да

је народ без школа слијепца код очију. Ми требамо што више школа и учитеља, а да учитељи могу ваљано радити, потребно је да буду осигурани они и њихове породице. Код нас су учитељи и до сад били плаћени као подворници, па ће и даље остати тако. Свима су повишене плаће, а они ни сад не добише ништа, него остају пасторчад у држави. Ово је грдна штета за народни напредак. Ако је ико заслужи повишицу, то су сигурно учитељи. И за то се мора жалити, што је влада наша и у овој прилици занемарила учитељство.

С ових разлога ми не можемо бити задовољни с начином, како су повишене плаће. Кад се већ мислило да у данашње вријеме, гдје је народу тако тешко, треба повисивати плаће чиновницима, требало је то учинити да буде праведно и корисно за народ. А овдје се мислило само на корист велике господе. Али кад је већ тако учињено, видјећемо како ће се чиновници одужити народу, који тавори у биједи и свакој несташници, док њима даје, да могу живјети у сласти и ласти.

Срби и избори у Угарској.

Како је нашим читаоцима познато, извршени су крајем прошлога и почетког овога месеца у Угарској избори за угарски сабор у Будимпешти. И Срби у Угарској (Бачкој и Банату) ушли су у изборну борбу, али су лоше среће били.

Писали смо већ да је средишњи одбор српске народне радикалне странке у Новом Саду одбио сваки споразум с другим Србима, који нису у његовој странци. И то се Србима у Угарској у овој прилици љуто осветило. Радикална странка постављала је у свима срезима, где се Срби с неким изгледом могу борити, самовољно своје људе као кандидате за посланике, а на друге се Србе није ни обазирала, нити их је питала, да ли и они пристају на ове кандидате, и хоће ли гласати за њих. Али највише је погрешила и праву срамоту учинила радикална странка у турско-бечејском срезу. Тај је срез већ у прошлом сабору заступао српски народни посланик др. Љубомир Павловић. Њега је народ опет кандидовао, и може се слободно рећи, да је била воља целога српскога народа из оног среза, да Павловић буде опет његов посланик. Али радикална странка није хтела да се покори народној вољи, него је и против Павловића истакла свога кандидата, а радикалне вође су грдили и ружили Павловића у својим новинама на пасје име.

Ова наопака изборна борба свршила се онако како се морала свршити. Истина је, да је код избора било насиља државне власти, и да се подмићивало и варало. Истина је и то, да су изборни срезови тако подељени, да Срби готово нигде не бирају сами, него им сметају негде Немци а негде Мађари. Али је истина и то, да су Срби код ових избора могли избрати 4—5 својих посланика, да је било сложног и споразумног рада. У белоцркванском, турско-кањишком, шајкашском и уздинском срезу могао је проћи Србин, а и у свима другим срезима могли су српски кандидати добити много више гласова, па би и то подигло српски углед пред противницима и странцима. А овако, што смо видели? Сви кандидати, које је поставила радикална странка, попадали су, а на неким местима добили су и врло мало гласова. Једино у Панчеву мора се поновити избор између њихова кандидата д-ра Славка Милетића и кандидата мађарске владе, јер су код првог избора била три кандидата, па ни један није добио преко половине преданих гласова. (У таким приликама мора се између она два, која имају највише гласова, поновити избор.) А и то су постигли једино тако, што су им у последњем часу прискочили у помоћ и остали панчевачки Срби. Али је ипак изабран један Србин народњак, а то је онај против кога су радикали највише радили, то јест д-р Љубомир Павловић. Радикални кандидат морао је одступити на сам дан избора, а Павловића је народ бирао с великим одушевљењем. Код прошлих избора добио је само 72 гласа већине, а код ових 437. То је најбољи доказ, да је сав народ уз Павловића. Има још један светао пример у овим изборима. У кулпинском срезу изабрали су сложни Срби заједно са Словацима словачког родољуба Милана Хоџу. Обадва ова примера сведоче, да се у оваким приликама само споразумним радом даде нешто постићи. —

У новом угарском сабору биће сад само по један Србин и Словак и шест Румуна народњака. Све су остало Мађари и помађарени људи, а свију посланика има 413. У Угарској има Мађара мање него других народа, Срба, Словака, Немаца и Румуна, па ипак су они готово сами у сабору. Све је ово удешено, да Мађари по својој вољи могу управљати државом, и наметати другим народима своје име и језик. Код Мађара су на изборима победиле странке, које су противне досадашњој влади и савезу с Аустријом. Ове ће мађарске странке сад у сабору разрачунавати с Аустријом, па ће најпре поделити државну царину (ђумрук) и војску. Све ће се то решавати без обзира на нас, само у мађарску корист, а ми ипак носимо све државне терете као и Мађари.

Српска повјест.

4.

Краљ Стеван Првовјенчани.

(Краљевао од 1196—1227 год.)

Кад се Стеван Немања одрекао владе и за-калуђерио се поставио је Србима за великог жупана свог сина Стевана. Млађем сину Вукану дао је један дио земље, да с њом управља, али да слуша старијег брата. Док је Немања био жив, браћа су се слагала. Али кад је Немања умро, побуни се Вукан против Стевана и позове у помоћ Мађаре. Стеван није могао одолити и Вукану и Мађарима, који су већи дио Србије попалили и најстрашније опустошили. Мађари поставе за великог жупана Вукана. Али кад Мађари одоше у Мађарску побуни се народ против мађарског пријатеља Вукана и пристане уз Стевана. Није српски народ ни онда мири-сао Мађара, који су му огњиште растурили и кућу попалили. Тако Стеван надбије Вукана, а брат им св. Сава их помири. Донесе кости Стевана Немање из Свете Горе, те се браћа над костима очевим у манастиру Студеници закуну, да ће живети у љубави. Послије тога отео је Стеван неке земље од Бугара и од грчког царства.

Године 1220. прогласи се Стеван за краља и окуни се лицем на Спасовдан. Он је први српски владар, који је крунисан, вјенчан са круном. Зато се и зове *Првовјенчани* краљ српски. Године 1227. одрекне се он владе, као и отац му, оде у своју дивну задужбину, манастир Жичу, закалуђери се и добије име Симеон. Мјесто себе постави Србима за краља сина свог Радослава. Стеван је био човјек добар, јуначина, правичан, вјешт књизи и перу. Он је први Србин, који је писао учене књиге. Народ га је прозвао „свети краљ“. Тијело му лежи сад у манастиру Студеници, у Србији. Народ га врло поштује.

Ред је да проговоримо овом приликом о српском учитељу и просвјетитељу св. Сави, који је закрвљену браћу Стевана и Вукана помирио и Србе од великог зла спасао.

Свети Сава.

Стеван Немања имао је три сина: Стевана, Вукана и Растислава, најмлађег. Растислав је од малена још заволио књигу, а није марио за игру и весеље.

Једног дана дођу у Немањин двор калуђери из Свете Горе и омиле јако Растиславу калуђерски живот. Он се договори с њима, остави богаство и утекне с њима у Св. Гору. Дуго га је Немања узалуд тражио, док не чује, куда је отишао. Кад је један Немањин војвода стигао са војницима у Св. Гору, да води натраг

Растислава, он се брже у ноћи покалуђери и прими име Сава. Војвода однесе Немањи одијело Савино и пострижену косу и каже му, шта је било са Растиславом.

Св. Сава је живио тешким ондашњим калуђерским животом. Постио је, бос ишао, радио све пољске и друге послове и учио. Кад се Немања одрекао владе, отиде и он Сави на Свету Гору и ту подигне прекрасни манастир Хилендар, како српски народ пјева:

Б'јел Вилиндар на сред Горе Свете,
Красну славну себи задужбину.

Послије неколико година постави грчки патријарх св. Саву за српског архиепископа (митрополита) и да му право да поставља српске владике (епископе). До тог доба биле су Србима владике све сами Грци. Тако св. Сава постави осам српских владика и пође по свом милом народу, да га учвршћује у вјери православној и да га учи сваком добру. Куд год је ишао дизао је цркве, манастире, школе, болнице. Постављао је свештенике и учитеље, који ће дјецу учити. Свуда иза њега остајало је само добро и благослов.

Двапут је у свом животу ишао у Јерусалим. Кад се враћао у Србију са другог пута сврати се у госте бугарском краљу, одслужи службу на Богојављење, и шест дана иза тога умре 1236. год. Синовац му, српски краљ Владислав, пренесе му тијело у Србију и сахрани га у својој задужбини, манастиру Милешеву, у садашњој Херцеговини. Народ српски врвио је на његов гроб 800 година, вјерујући, да тијело његово највеће болеснике исцјељује. Чак су и Турци долазили на његов гроб ради исцјељења. Потурици Синан-паши није било мило, што српски народ тако поштује св. Саву. Он је мислио, ако уништи тијело св. Саве, да ће Србин заборавити на своје име, род и вјеру. Стога он пренесе год. 1595 тијело св. Саве у у Биоград и ту га спали на великој ломачи.

Али то не поможе. Срби почеше свога учитеља и просвјетитеља још више штовати и дај Боже, да га непрестанемо штовати никада.

Милош у Латинима.

-- Српска народна пјесма. --

Боже мили, чуда великога!
Када славни српски кнез Лазаре
Посла зета Милош Обилића
У Латине да купи хараче!
Латини га дивно дочекаше,
И господском части угостише,
Па га воде пред бијелу цркву,
Пред бијелу цркву Димитрију,

Пак се вале латинска господа:
 „Гле, видиш ли, војвода Милошу, 10
 „Видиш нашу цркву Димитрију,
 „Какова је и колика ли је?
 „Ви нејмате таковијех цркви.“
 Вели њима војвода Милошу:
 „Ви сте мудри, господо латинска, 15
 „Јесте мудри, ал' зборите лудо:
 „Да ви знате наше намастире,
 „Наших славних цара задужбине,
 „Какови су и колики ли су.
 „Да видите лавру Студеничку
 „Не далеко од Новог Пазара; 20
 „Да видите Ђурђеове Ступове
 „Код Лежеве старијех дворова,
 „Задужбине цара Симеуна;
 „Да видите чудо невиђено,
 „Бијел Вилиндар усред горе Свете, 25
 „Задужбину Саве Светитеља
 „И његова оца Симеуна;
 „Да видите Жичу код Мораве
 „И код Ибра више Карановца;
 „Сопоћане Рашки на извору, 30
 „Задужбине Светога Стевана,
 „Српског краља првовјенчаног;
 „Да видите Папраћу велику
 „Виш' Зворника Спречи на извору
 „Под високом гором Богоровом, 35
 „Задужбину Вукана жупана;
 „Да видите високе Дечане
 „Код Призрена града бијелога,
 „Задужбину краља Дечанскога;
 „Да видите Рачу пребијелу 40
 „Код Сокола украј воде Дрине;
 „Да видите лијепу Трношу
 „Код Лознице на р'јечи Трноши,
 „Задужбину браће Југовића;
 „Да видите славну Раваницу 45
 „У Ресави ниже Параћина
 „На студеној р'јечи Раваници,
 „Задужбину нашег господара,
 „Господара, славног кнез-Лазара;
 „И остале српске намастире, 50
 „Да видите, пак да се дивите,
 „Какови су и колики ли су!
 „Шта је ваша црква Димитрија?
 „Ја ћу вам је саде претуриати
 „А из руке тешким буздованом.“ 55
 Ал' Латини то не вјероваше,
 Но с Милошем они с' окладише
 У хиљаду жутијех дуката.
 Узе Милош перна буздована
 И засука бијеле рукаве, 60
 Пак се моли Богу истиноме:
 „Прости, Боже и бијела цркви!
 „Да се једном бацим преко тебе,
 „Не ћу на те, него преко тебе.“
 Пак потеже перним буздованом, 65

Буздован се замче у облаке:
 Једни веле: „Јесте претурио“,
 Други веле: „Није претурио“,
 Трећи веле: „Јесте те високо“. 70
 Кад се врати перни буздоване
 Изнад б'јеле цркве из облака,
 Он удари у банове дворе,
 Те полупа срчали чардаке,
 И ту уби два банова сина 75
 И четири морска џенерала,
 И дванаест великих властела.
 Кад то виђе господа латинска,
 Уватише војводу Милоша,
 Бацише га на дно у тамницу.
 Често Милош кроз прозор погледа, 80
 Не би л' мог'о кога угледати;
 Ал' угледа Косту Циганина,
 Па га поче Богом братимити:
 „Богом брате Коста Циганине!
 „Ево тебе три дуката жута, 85
 „Донеси ми један лист хартије,
 „Лист хартије књиге без јазије.“
 То је Коста за Бога примио,
 Донесе му један лист хартије,
 Лист хартије књиге без јазије. 90
 Милош сједе ситну књиге писат'
 Своме тасту српском кнез-Лазару,
 Не пише је, чим се књиге пишу,
 Већ је пише крвљу од образа;
 Све му каза што је и како је. 95
 Кад Лазару ситна књига дође,
 И он виђе, што му књига пише,
 Ону гледа, другу књигу пише,
 Те је шаље господи латинској,
 У књизи им овако бесједи: 100
 „Чујете ли господо латинска!
 „Пустите ми мог зета Милоша,
 „Подајте му од земље хараче,
 „И опкладе хиљаду дуката;
 „Ако ли га одмах не пустите, 105
 „Вјера моја тако ми помогла?
 „Дић' ћу на вас Србље и Маџаре,
 „Сву ћу вашу земљу похарати,
 „Похарати, огњем попалити.“
 Кад Латини књигу проучише, 110
 Брже боље пустише Милоша,
 Дадеше му од земље хараче,
 И опкладе хиљаду дуката.

Руско-јапански рат.

Пред Муџденом.

Сада је у Манџурији велика зима, па је и ратовати тешко, јер се не могу копати шанчеви и закони, кад се хоће напријед. Због тога и нема у Манџурији засад већих бојева, него окршаји. Руси и Јапанци шаљу веће или мање одјеле војске да развиде како је гдје непријатељ

Јаки и гдје се утврдио. Куропаткин има сада 14 корова и 1500 топова, а добиће још 4 кора појачања тако, да ће тада имати до 550.000 војника. Јапанци напротив, кад стигну појачања испред Портартура, имаће до 350.000. Чим дакле попусти вријеме моћи ће Руси почети битку, те ће без сумње и побиједити Јапанце.

Генерал Грипенберг заповједник друге руске војске у Манџурији враћа се због болести у Русију, па се јавља, да ће на његово мјесто доћи генерал Церпицки.

Балтијска морнарица.

Дио руске балтијске морнарице под Рожественским још увијек је код острва Мадагаскара на југу Африке. Кад стигне Фелкерзам са својим дијелом морнарице сачекаће још и трећи дио балтијске морнарице, а онда ће сви заједно на Јапан.

Опсиједање Владивостока.

У најновије вријеме јавља се, да Јапанци хоће да опсједну и руску поморску луку Владивосток. Како је Владивосток необично утврђен, а Јапанци не могу га опколити с копна као Портартур, то ће они слабо што моћи изградити само с мора.

Српска свест у Срему.

Срем је био на гласу због свог србовања некада. Он је предњачио свима Србима у Хрватској и Славонији. Његова се реч далеко слушала. Тако је некада било.

Изгледа нам, да су Срби тамо много попустили, да нису онакви као некад. Ето пишу нам из Срема, да у Срему има општина, где су Срби у већини, па сведно се у њима уредује латиницом, а не ћирилицом српском. Скоро веровати не можемо да је то истина. А људи веле, да јест.

Што ли ће, Боже мој, на ово рећи сиромашни, запуштени Личани и Бановци? Та код њих се доскора није смело споменути српско име, код њих је сиротиња и голотиња, мало народне господе, међу тежацима слабо раширено читање и писање, па опет има много општина и школских одбора, који уредују ћирилицом, и сваки дан их је више. Па кад се они отимају, како би Срем смео друкчије радити.

Има људи који ће рећи: „Па то је свеједно, какво било писмо. Од тога нам неће бити џеп пунији“. Има таквих људи, али зло говоре ти људи. Није нам џеп пунији ни од тог, што православну веру исповедамо, што се имена српског држимо, што српски говоримо, што српске обичаје поштујемо. Од свега тога нисмо

богатији, па опет се тога ни зашто не би одрекли. А зар је писмо што друго? Кад нећу српски да пишем, могу и да не говорим српски, и да православну веру не славим. Хајдемо онда да оставимо све српске светиње, па примимо од Шваба или Маџара или кога другог све њихово. Хајде ко ће први. Да питамо браћу Русе, пошто би се они одрекли ћирилице, јер и они пишу ћирилицом. Лепо би нас погледали! Сваки народ мора поштовати све што је његово. Тешко народу, који сам своје стане презирати и за своје не марити.

Општински одбори нека стога закључују свуда, да се у општинама почне уредовати ћирилицом, где то већ није урађено. Ми се уздамо, да у Срему неће бити за мало времена општине српске, која не би увела уредовање ћирилицом. Исто то нека раде и школски одбори. Срем не сме допустити, да га претекне сиромашна и запуштена Лика и Банија.

Побринућемо се, да дознамо, које општине не уредују ћирилицом, па ако је не уведу, ми ћемо штампати имена свију тих жалосних српских општина на вечиту њихову срамоту.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је еднодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака грудa, свака бразда, сваки педаљ ерпекe земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште ерпекo, што Срби лакомиелено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропaет, највеће ерпекo зародно издајетво. (Тако и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати, да је тамо Срба икад и било).

Све, све, али занат.

Пође некакав цар са својом женом и кћерју да се шета по мору на лађи, Кад мало одмакне од брега, наједанпут духне ветар, па га баци чак у некакву земљу, где се о његову царству ништа није чуло (као ни он о овоме што до сад ништа није знао, ни чуо). Кад изиђу на сухо, он није смео ни казати да је цар, а новаца нису имали са собом ништа, па не знајући никаква заната, нису се могли друкчије хранити, него се он најми да чува сеоска говеда. Пошто ту проживе тако неколике године, угледа син цара од оне земље његову кћер, која је била врло лепа и већ дорасла до удаје, па каже свом оцу и мајци, да се другом ни-

каквом девојком неће оженити до кћерју говедара из тога и тога села.

Отац, мати, и други дворјани стану одврати царевиха, да се прође те срамоте: како би он, царев син, узео говедареву кћер код толиких других царских и краљевских кћери! Али све залуду; он каже: „Ја њу, ја ниједну.“

Кад већ виде да друкчије не може бити, онда цар пошље једнога свога поглавара, да јави говедару да ће цар да му узме кћер за сина. Кад овај отиде и јави то говедару, а говедар га запита: „Какав занат зна царев син?“ Поглавар се упропасти: „Бог с тобом, човече! Како ће царев син знати занат? Шта ће занат цареву сину? Занате људи уче, да се хране њима, а царев син има земљу и градове.“ Говедар каже опет: „Е, ако не зна никаква заната, ја му не дам своје кћери“. Посланик се врати, те каза цару шта говори говедар.

Сад постане чудо још веће. Они су мислили да ће то за говедара бити највећа срећа и дика, што му царев син узима кћер, а он пита какав занат зна царев син! Цар пошље другога поглавара, али говедар каже једно те једно: „Док царев син“, вели, „не научи каквагод занат, и не донесе ми своју рукотворину, дотле нема ништа од пријатељства!“ Кад се и овај посланик врати, те каза да говедар не да девојке док царев син не научи каквагод занат (само нек је занат), онда царев син зађе по чаршији, да гледа какав је занат најлакше научити. Ходајући од радионице до радионице, и гледајући како различни мајстори раде, дође у радионицу, где се плету рогожине, и то му се учини најлакши занат, па га почне учити и научи га за неколико дана, па онда оплете сам једну рогожину (асуру).

Сада ову царевихеву рогожину однесу говедару, па му кажу да је царев син научио занат, и да је то његова рукотворина. Говедар узме рогожину у руке, те је загледа са свију страна, па онда запита: „Колико то вреди?“ А они му кажу „Четири паре“. — „Е — вели, — добро! Четири паре данас, четири сутра, то је осам, а четири прекосутра, то је дванаест итд. Да сам ја тај занат знао, не бих данас чувао сеоских говеда“. Па им онда каже ко је он и како је ту дошао, а они се онда још већма обрадују што узимају девојку од цара, а не од говедара, и с највећим весељем венчају момка и девојку и проведу свадбу, па онда даду овоме цару лађе и војску, те отиде преко мора и нађе своју земљу.

Сваки је занат златан.

Занат је свакидашњи добитак.

Са занатом ћеш даље отићи, него с товаром блага.

Народна приповетка.

За „Српско Коло“.

Наш лист свакијем даном стиче све више пријатеља и заузимача, који „Српско Коло“ шире међу Србе ратаре. Тако је даље преч. г. Димитрије Поповић администратор парохије у Турјанском, у Врховинама послао управи К 9·60 за четири скупљена претплатника. Даље имамо забиљежити други примјер, да се и Србин ратар заузимље за свој лист. Као што смо већ донијели у овом листу први од Срба ратара који се почео заузимати за „Српско Коло“ био је Раде Јакшић из Камералних Моравица. Други је Србин ратар Никола Димитријевић из Старих Бановаца у Сријему, који је скупио три претплатника. Срби ратари! Угледајте се на ову двојицу, па и ви овако радите за свој лист. Г. Никола Наранчић правник у Госпићу послао је управи нашег листа К 40·80 у име претплате за 30 скупљених претплатника, па пише да ће за који дан скупити још 10—20 нових претплатника, јер да наш свијет особито радо чита „Српско Коло“. Даље је г. М. Шарчевић из Нарте код Беловара послао „Српском Колу“ К 20·40 као годишњу претплату за 8 скупљених претплатника. Г. Михаило Шепа из Перне код Топуског послао је у два маха претплату за скупљене претплатнике и то први пут К 19·20 за 8 претплатника, а други пут К 16 за 7 претплатника. За српском господом не заостају ни наше Српкиње. Тако је госпођа Милева Бах из Ријеке (Фијума) послала нашем листу К 12, што их је скупила у свом друштву и то да се за то шаљу 3 броја „Српског Кола“ сиромашним Србима ратарима у Смољанац код Слунја, а друга 2 броја двојици Срба ратара у Барлете код Госпића. Г. М. Тирић парох у Допсину, о ком смо већ јавили и прије, да је врстан скупљач претплатника „Српском Колу“, скупио је опет 3 нова претплатника, па пише том приликом ово писмо уредништву „Српског Кола“:

„И опет сам 3 претплатника за „Српско Коло“ добио. Шаљем вам данас „поштанском дозначницом“ 7 К 20 ф. Претплатници су: Миливој Коронсовац, ратар. 2. Кузман Лекић, ратар и 3. Чедомир Радосављевић, ратар. Сви из Допсина. Пошта: Чепин. —

Вредно је споменути. Отац Чедомира Радосављевића неки дан дође к мени са питањем: „Господине! шта се ви срдите на мене и на мог сина?“

Ово ме питање изненадило, па му рекох: „По чему ти судиш, да се ја на тебе срдим?“

„Он ће опет: „Да се не срдите, ви би и мог Чеду, као и другу момчад, позвали, да се на „Српско Коло“ претплати“. Ваљда није он гори од других момака, па и ја сам кадар — хвала Богу — од моје сиротиње који филир за српску књигу — као и други брат жртвовати. Ја сам дошо, молим вас лепо, да и њега упишете, и јавите српској господи у Загребу, да се је и он на „Српско Коло“ претплатио. Ево 2 К 40 фил.“

Једва сам овог поштењака уверио, да сам његова сина превидео, а не, као што он мисли, хотимице га изоставио.

Ето и по овом се види, да су и наши ратари свесни, и да се са својим српством диче и поносе, и да се и у добрим делима један на другог угледају и натичу.

Са искреним српским поздравом „Српском Колу“ и свима који се око њега купе.“

Г. Милан П. Дракулић из Скакавца код Карловца опет је скупио као прилог „Српском Колу“ К 12. Преч. г. Сава Петковић парох у Добановцима послао је „Српском Колу“ К 21'60 као годишњу претплату за 9 скупљених претплатника. Том приликом и он је писао писмо уредништву „Српског Кола“, па између осталог вели: „Време је већ, да и сељак наш — тај дуготрпљиви патник и вечито тубе издирало — прогледи својим рођењим очима, да се обазре око себе и увиди: ко је и шта је био у прошлости, ко је и што је данас, какве дужности има да испуњава, а каква права да ужива у држави, земљи, жупанији, котару и опћини својој.

Тога се тешког али племенитог и корисног посла и задатка латило наше лепо „Српско Коло“ и врши га до данас савесно и успешно, а вршиће га још много савесније и успешније, ако га сви ми обилатом претплатом потпомогнемо, ако га ревно читамо.

Само онај нека не буде претплатник и читалац овога омиљеног листа народног, који хоће да остане и даље крај очију без вида, коме је право и мило да и на даље само прти на плећима својим тешко бреме многобројних дужности, а да никад не сазна и никад не окуси сласти законом гарантованих му права!!“

Г. Михаило Шена из Перне и то трећи пут послао је К 9'60 као годишњу претплату за 4 претплатника. Особити пријатељ Срба ратара и „Српског Кола“ из Малог Граца код Глине у три маха је слао управи нашег листа претплату за скупљене претплатнике и то први пут К 23'0 за 14 претплатника, други пут К 19'80 за 8 претплатника и трећи пут К 8'0 за 6 претплатника. Исто тако се ревно заузимље за „Српско Коло“ и г. Јово Генераловић из Тушиловића код Карловца, који је такођер у три маха слао претплату и то први пут К 17'20 за 8 претплатника, други пут К 24 за 10 и трећи пут К 12 за 5 претплатника.

Шта се збива у нас и у свијету.

Поузданички састанци српске самосталне странке. У понедељак, 7. (20.) јануара био је у Малом Грацу код Глине, поузданички састанак српске самосталне странке, на којем је поред народне господе било и преко 200 Срба ратара. Г. Симо Јакшић трговац из Драгоштиње отворио је овај састанак. За председника састанка био је изабран преч. г. Милан Гламочлија парох у Малом Грацу. Затијем је г. Светозар Прибићевић главни уредник „Новог Србобрана“ разлагао што све хоће да ради и да постигне српска самостална странка за народ или како се то каже говорио је о програму

странке. Нарочито је говорио и о том, што може сад да наступи и код нас последије нових избора у Угарској. Послије њега говорио је г. Младен Остојић парох жировачки о том, за што се народ бори и како да се бори, те његов лијепи говор попраћен је бурним одобравањем. Г. Петар Велебит парох хајтишки у свом говору соколио је народ, да истраје у борби за своја права, увјеравајући га, да ће уз народ бити сва права народна господа. На завршетку преч. г. Милан Гламочлија парох малоградачки говорио је о том, како народ треба да се спрема и да се учи, како ће се борити за своја права, другијем ријечима да се васпитава политички. У ту сврху препоручио је на завршетку свога говора Србима ратарима, да се претплаћују на народни лист „Српско Коло“ и да га један другом препоручује, јер баш „Српско Коло“ у том погледу даје Србину ратару најбоље поуке. Послије тога председник је закључио овај лијепи народни састанак и договор.

Извршни одбор српске самосталне странке за изборни котар нуштарски држао је своју прву сједницу 17. јануара о. г. у Боботи. У тој сједници саставио се и одбор, те изабрао председника, потпредседника и перовођу. Чланови одбора потписали су очитовање, којим изјављују, да пристају уз српску самосталну странку и да ће у свему радити, како то прописи странке захтијевају. — Послије одржаног поузданичког састанка у Малом Грацу, одржана је исти дан последије подне у Малом Грацу и сједница извршног одбора српске самосталне странке за изборни котар глињски, те је изабрао председника, потпредседника и перовођу. Исто тако је изабрано и 6 изасланика, који ће одбор заступати на главној скупштини српске самосталне странке, која ће се одржати у Загребу. Узета је уједно на знање и изјава преч. г. Николе Ерцеговца, да иступа из српске самосталне странке, те је мјесто њега изабран други у одбор. — Даље је 17. (30.) јануара извршни одбор српске самосталне странке за изборни котар моровишки одржао своју другу сједницу, у којој је изабран потпредседник, а сви чланови одбора потписали су очитовање, да ће радити све онако, како то прописују правила и прописи (програм) странке. За сваку опћину управну моровишког изборног котара изабран је по један поузданик странке.

Нема ништа љепше, него када се овако народна господа заједно са Србима ратарима скупљају у коло, договарају се и спремају за борбу за своја права.

† **Митрополит Севастијан Дебељановић.** Српску цркву и Српство у турској царевини задесио је тежак губитак. У недјељу поподне, 23. јануара (5. фебруара), умро је у Цариграду изабрани и посвећени митро-

полит скопљански Севастијан Дебељаковић. На св. Саву служио је у српској цркви у Цариграду службу божју и ту је тако озебао, да је пао у постељу из које се више није ни дигао. Митрополит Севастијан рођен је у селу Липљану из једне од најстаријих и најзнатнијих свештеничких породица на Косову. За митрополита је изабран 15. (28.) јануара 1904., а посвећен 18. (31.) јануара 1904. Лака му земља и вјечан спомен у народу српском!

Друштво за оснивање српских народних књижица. Ми смо већ о том писали у овом листу, како би требало у нашим мјестима оснивати народне књижице, гдје би се држале корисне књиге за народ, па их народ узимао и читао. Сада се у Загребу оснива тако друштво, које ће оснивати такве књижице. Правила ће наскоро бити предана влади на потврду, а друштво ће онда почети да ради. Када правила буду потврђена, писаћемо још о њима.

„Српско Коло“ и спољашња сарадња. Под овимјем именом изишао је у „Новом Србобрану“ веома лијеп чланак, у ком се пише, како би требала наша народна господа, као свештеници, учитељи лекари, адвокати, судије, инжинири и т. д. поред тога, што се заузимљу за раширење „Српског Кола“, да и пишу у „Српско Коло“ згодне чланке за народ. Надамо се, да ће они то заиста у будуће што обилније и радити.

Различне вијести.

Закон о подизању сточарства. Сабор краљевине Хрватске и Славоније примио је ових дана закон о подизању сточарства, који одређује, како се има поступати с биковима, пастусима, нарастима и овновима, кито их влада даје преко опћина или подружница за расплод стоке (коња, говеда, оваца, свиња и т. д.) За расплод се смије употребљавати само здрава и ваљана стока. Посебна сточарска повјеренства водиће надзор око тога. Ако онај, који држи оваку животињу за расплод, не буде вршио све на што се обавезе, биће кажњен глобом од 5—500 круна, а може му се и одузети без икакве отштете. Кога котарска област казни, може се притужити на жупанију и владу. Све ове глобе теку у ветеринарске закладе опћина, и имају се опет употребити за подизање сточарства.

Привредни одбор у Сомбору. И у Сомбору је недавно заузимањем г. Косте Панића трговца, основан сталан Привредни Одбор (понав бечког, новосадског, осјечког и т. д.), који ће се бринути о српском привредном подмлатку у Сомбору. Предсједник одбора је г. Стева Михајловић апотекар, тајник Д-р Бранко Маширевић, а остали чланови: Коста Панић трговац, Риста Свирчевић професор, Влада Вукичевић трговац, Стева Илкић учитељ и Милета Николић трговац. Одбор је већ почео сомборске шегрте скупљати на редовне састанке, те је на првом састанку држао дјецу згодно и поучно предавање г. Стева Илкић српски учитељ, на другоме ће г. професор Риста Свирчевић и т. д., а

основаће се и књижица (библиотека) за привредну омладину.

Руски генерал на Ријечи. У недјељу 23. јануара (5. фебруара) био је на Ријечи на проласку у Русију, руски генерал Громбчевски, заповједник козачких чета, који је био рањен у боју на ријечи Јалу. Био је у Италији на опоравку, па се отале вратио у Русију. Сад му је педесет година, а још је сасвијем чио и добра изгледа.

Радост у црногорском двору. Црногорском кнежевићу Мирку родио се 18. јануара на Цетињу син, кому су дали име Станислав.

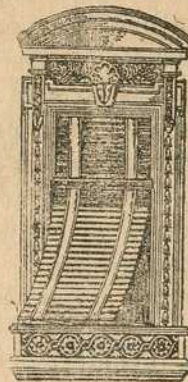
Бранислав Нушић. 7. фебруара по новом прослављен је свечано у Новом Саду двадесетпетогодишњи рад на српској књизи г. Бранислава Нушића, садашњег управитеља Српског Народнoг Позоришта у Н. Саду.

Не поштују православне празнике. Трговци Мавро и Макс Хирпли у Глини нијесу хтјели затворити дућана, кад је на св. Саву ишла литија (процесија). Сви су други то могли учинити, само они нијесу.

Тако презиру наше светиње они, који су се обогатили нашим новцем. На ово треба бити одговор „своје“, јер у Глини има и Срба добрих трговаца.

Србин свећеник на дјелу. Госп. Вујатовић, српски свећеник у Вуковју продао је недавно Србину сељаку једно имање за 3000 круна, и ако му је један Мађар давао за њега 4000 круна.

Ово је мало бољи свећеник од проте новосадског Милана Ђирића, који је радије дао Швабама земљу у закуп, него српској земљорадничкој задрузи у Војци, која је била вољна дати закупнину колику и Швабе.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
напака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—24.